

[Možnost přístupu k „tomu čtvrtému“ a empirismus]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1980\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1980\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 10. 1980
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 10. 1980

[Možnost přístupu k „tomu čtvrtému“ a empirismus]

Jaké jsou možnosti ujasnění a myšlenkového přístupu k problematice „toho čtvrtého“? Příklad Humova východiska (ostatně analogického všemu empirismu a také pozitivismu a neopozitivismu): impresie „přímé“ a impresie „odvozené“ (impresie z idejí, nikoliv z „věcí“). Vposledu se naše impresie vztahují k „věcem“ (event. „příčinám, o nichž nic nevíme“) prostřednictvím smyslových orgánů (stará zásada: *nihil est in intellectu, quod non antea fuerit in sensu*). Protože se však nemůžeme vykázat žádnými smyslovými daty poukazujícími k „tomu čtvrtému“, je možnost myšlenkového přístupu k „tomu čtvrtému“ popřena jako nelegitimní a nesmyslná. Můžeme uznat alespoň v nějakém omezeném rozsahu platnost takového postupu? Nemůžeme, protože stejná námitka platí, i pokud jde o tzv. „věc o sobě“. Chyba empirismu a pozitivismu není v tom, že zapomínají na nějaký obor skutečnosti, nýbrž že vůbec blokují skutečný přístup k jakékoli skutečnosti. (Vnitřně rozporný koncept tzv. „bezprostřední zkušenosti“, o něhož pak nelze vůbec přejít k něčemu, co taková „bezprostřední zkušenost“ zprostředkovává.)

9. 10. 80, 10.45

801009